Rapport Länsmuseet Gävleborg 2026:35

GRAV- OCH BOPLATSOMRÅDE I HÖGEN

Arkeologisk utredning

L2026:1812
Högen 13:1
Bergsjö socken
Nordanstigs kommun
Hälsingland

Ida Åhlin

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Grav- och boplatsområde i Högen

Arkeologisk utredning

L2026:1812

Högen 13:1

Bergsjö socken

Nordanstigs kommun

Hälsingland

Rapport 2026:35

Ida Åhlin

LÄNSMUSEET GÄVLEBORG

Länsmuseet Gävleborgs rapportserie
Rapportserien innefattar rapporter inom länsmuseets verksamhetsområden arkeologi, bebyggelsehistoria, byggnadsvård, kulturmiljövård, etnologi, konst- och kulturhistoria.
Du kan själv ladda hem rapporter i PDF-format från länsmuseets hemsida www.lansmuseetgavleborg.se
Rapporter, böcker och mycket annat kan du köpa/beställa i länsmuseets butik butiken@xlm.se

Utgivning och distribution:
Länsmuseet Gävleborg
Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle
www.lansmuseetgavleborg.se

© Länsmuseet Gävleborg 2026
Omslagsbild: Stensättning i L2026:1812. Foto: Ida Åhlin.
Länsmuseet Gävleborg medger spridning av dokumentationsmaterialet med Creative Commons licensen CC-BY, undantag kartmaterialet: © Lantmäteriet, dnr I2018/00110.
ISSN 0281–3181
Print: Trycktrean

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning 3
Sammanfattning 5
Inledning 5
Syfte och metod 5
Topografi och fornlämningsmiljö 5
Resultat 7
Grav- och boplatsområde *7*
Förslag på vidare åtgärder 10
Administrativa uppgifter 10
Referenser 10

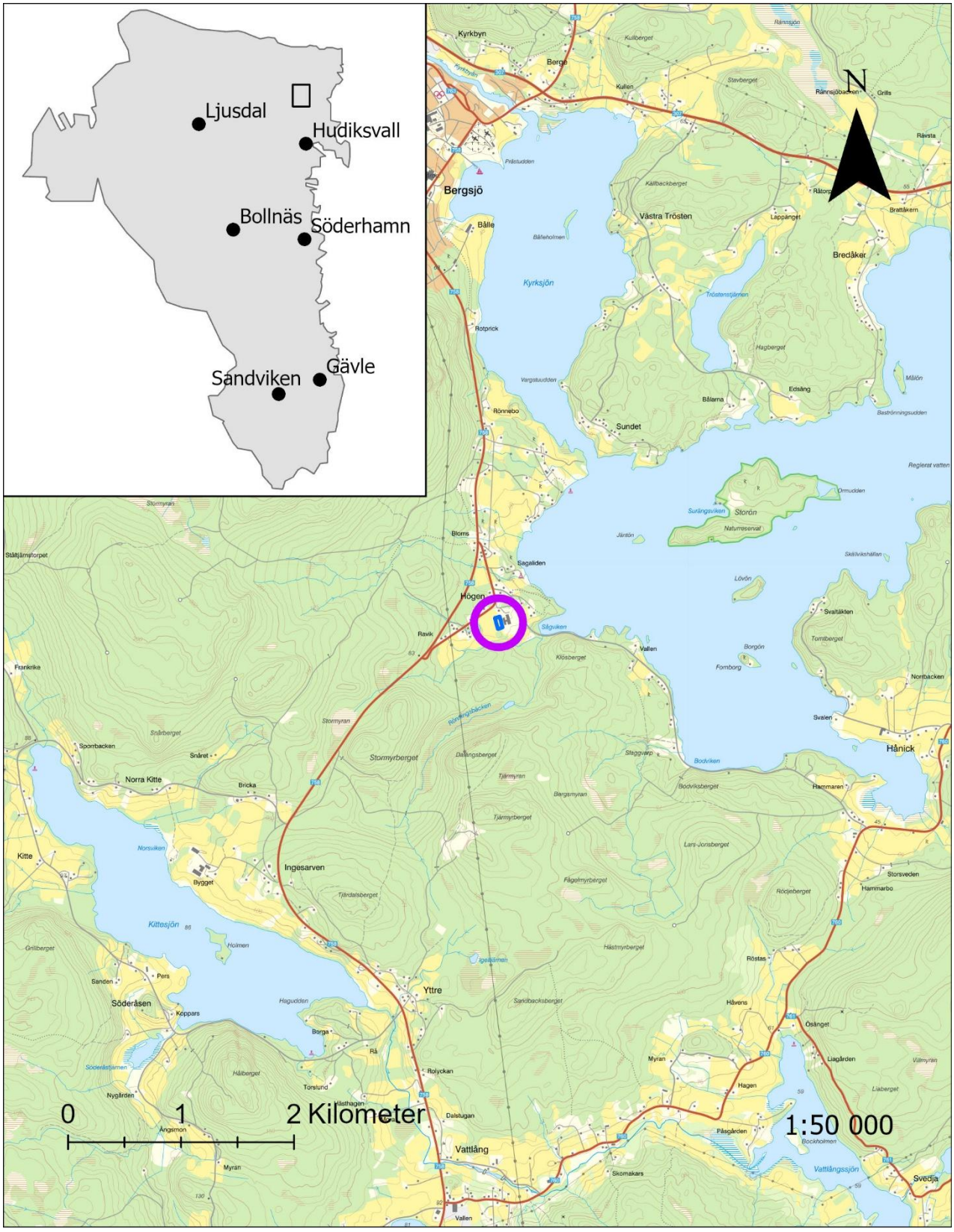

Figur 1. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta. Utredningsområdet är markerat med blått inom den lila cirkeln.

Sammanfattning

Länsmuseet Gävleborg har utfört en utredning steg 2 och en kompletterande utredning steg 1 inom fastigheten Högen 13:1, Bergsjö socken, Nordanstigs kommun. Syftet med steg 2-utredningen var att ta reda på om det finns okända forn- eller övriga kulturhistoriska lämningar som kan komma att skadas vid uppförandet av nya byggnader. Syftet med den kompletterande steg 1-utredningen var att kvalitetshöja lämningarna på ett impediment i direkt anslutning till utredningsområdet.

I steg 2-utredningen upptogs sökschakt inom hela utredningsområdet, men inget av antikvariskt intresse påträffades.

I den kompletterande steg 1-utredningen påträffades tre nya stensättningar och en möjlig stensättning. I området fanns sedan tidigare tre gravar och två boplatslämningar registrerade. Dessa har slagits ihop med de nypåträffade stensättningarna till ett grav- och boplatsområde (L2026:1812).

Inledning

Länsmuseet Gävleborg har utfört en arkeologisk utredning steg 2 och en kompletterande inventering inom fastigheten Högen 13:1, Bergsjö socken, Nordanstigs kommun, efter beslut av Länsstyrelsen Gävleborg (990–2026, 2026-03-12). Utredningsområdet för steg 2 var cirka 4 400 kvadratmeter. En inventering gjordes även av ett impediment med gravar och boplatslämningar i det direkta närområdet. Arbetet utfördes 2026-04-13 av två arkeologer.

Syfte och metod

Syftet med utredningen var att fastställa om det inom utredningsområdet och på impedimentet direkt utanför utredningsområdet finns okända fornlämningar, som kan komma att beröras av kommande markingrepp inför uppförandet av nya byggnader.

Inför fältarbetet har kart- och arkivstudier gjorts. Inom det angivna utredningsområdet har sökschakt tagits upp med maskin. Rensning med skärslev gjordes vid behov. Schakten har mätts in med RTK-GPS, beskrivits och några av dem har fotats. Schakten och en avbanad yta utanför utredningsområdet har metalldetekterats. Impedimentet vid utredningsområdet har inventerats okulärt och nypåträffade lämningar har fotats, beskrivits och mätts in med DPGS. Lämningarna har registrerats i Riksantikvarieämbetets Kulturmiljöregister (KMR).

Topografi och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet ligger i åkermark ungefär 60 meter över havet och impedimentet mellan 50–60 meter över havet. Miljön är åker- och hagmark med på impedimentet tilltagande lövskog med inslag av barrträd.

I utredningsområdet finns inga sedan tidigare registrerade lämningar. På impedimentet däremot fanns tre registrerade gravar (L1951:1455, L1951:1453, L1951:1454) och två boplatslämningar (L1951:1456, L1951:1508). I övrigt domineras fornlämningsmiljön helt av gravar och gravfält.

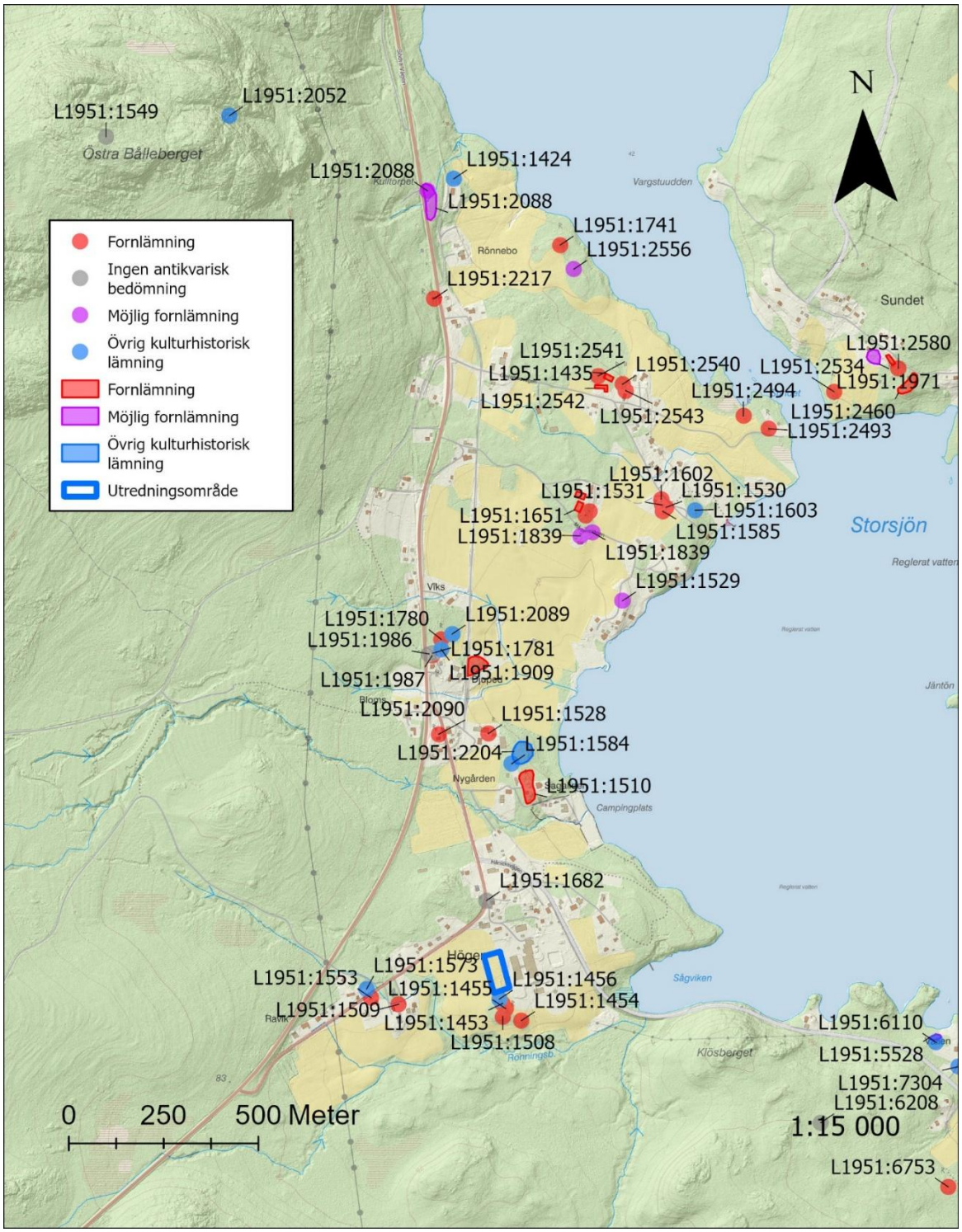

Figur 2. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta över terrängskuggning. Fornlämningsmiljön domineras av olika typer av gravar från järnåldern.

Tidigare arkeologiska insatser

Området i närheten av utredningsområdet inventerades okulärt första gången år 1951. Lämningarna som påträffades ingick senare i Riksantikvarieämbetets revideringsinventering år 1982. Några av lämningarna som påträffades och reviderades var gravarna L1951:1455, L1951:1453, L1951:1454 och boplatslämningarna L1951:1456, L1951:1508, som även blev föremål för detta uppdrag.

Resultat

Totalt togs nio schakt upp med maskin. En större yta både inom och utanför utredningsområdet var redan avbanad vid utredningen. Denna yta metalldetekterades. Inget av antikvariskt intresse framkom i något av schakten. Vid inventeringen av impedimentet påträffades tre nya stensättningar och en möjlig stensättning.

Grav- och boplatsområde

På ett impediment direkt söder om utredningsområdet fanns tre gravar och två boplatslämningar registrerade sedan tidigare. Dessa lämningar ingår nu i grav- och boplatsområde L2026:1812, tillsammans med tre nypåträffade stensättningar och en möjlig stensättning (se fig. 3).

Antikvarisk bedömning: *Fornlämning.*

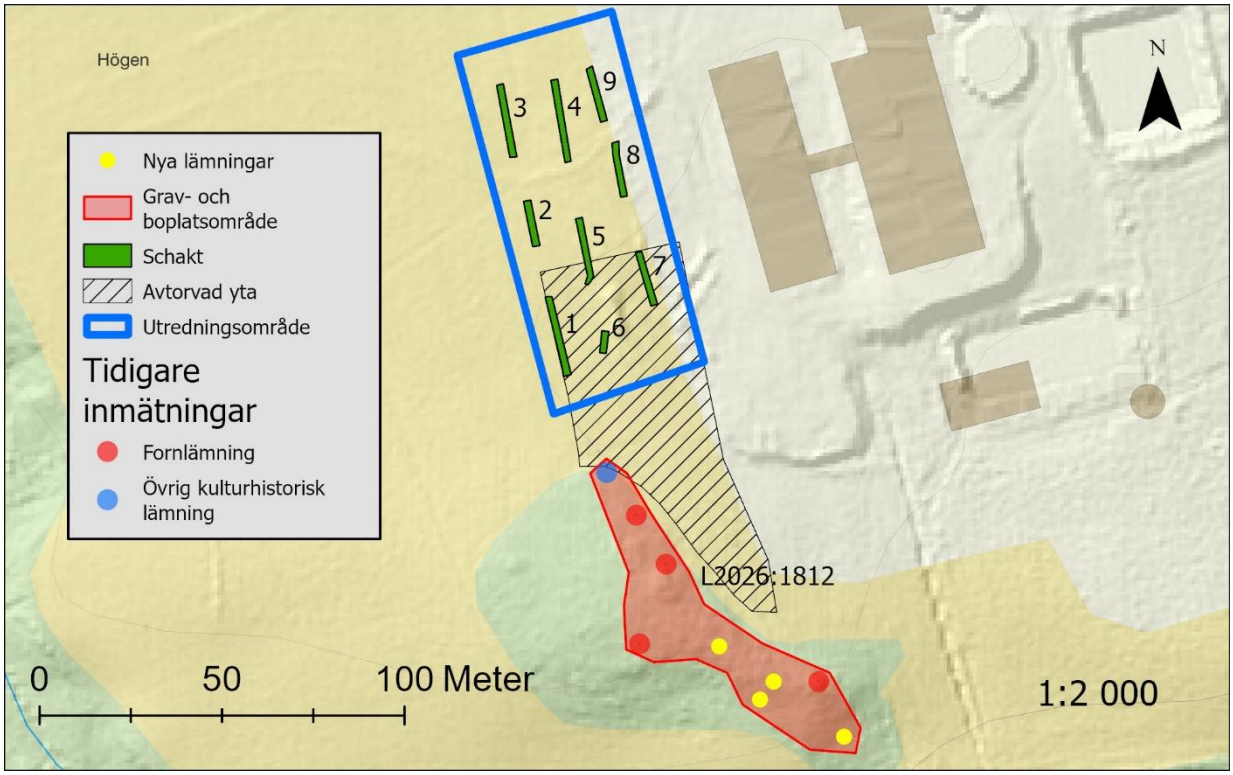

Figur 3. Utdrag ur Lantmäteriets topografiska webbkarta över terrängskuggning.

Tabell 1. Schakt.

Nummer	Beskrivning	Kommentar
1	0,6 m dj. 0,3 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
2	0,4 m dj. Grässvål över 0,35 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
3	0,3 m dj. Grässvål över 0,25 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
4	0,4 m dj. Grässvål över 0,3 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
5	0,35 m dj. Grässvål över 0,3 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
6	0,25 m dj. 0,2 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
7	0,1 m dj, matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
8	0,2 m dj. Grässvål över 0,1 m matjord med löst liggande sten om ca 0,2-0,3 m. 2 större block om ca 0,8-1 m. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.
9	0,4 m dj. Grässvål över 0,3 m matjord. Undergrund ljus hård lera.	Inget av antikvariskt intresse.

Tabell 2. Nyregistrering.

Nummer	**Beskrivning**	**Antikvarisk bedömning**
L2026:1812	Grav- och boplatsområde, ca 107x25 m st (NV-SÖ), bestående av 1 hög, minst 4 runda stensättningar, 1 rund möjlig stensättning, 1 rektangulär stensättning (?), 1 husgrundsterrass och 1 terrassering (?). Högen är 9 m diam och 0,6 m h, övertorvad med i ytan talrika stenar om ca 0,2-0,8 m. I mittpartiet ett block, 3x1,8 m st och 0,3-0,4 m h. I S kanten ett block, 1,1x0,8 m st och 0,3 m h. Kantkedja (?) 0,2-0,3 m h av 0,3-0,6 m l stenar. Ytan ojämn, i S delen 3x2 m (NV-SÖ) st och 0,3 m dj grop. De runda stensättningarna är 2,5-6 m diam och 0,1-0,4 m h, av 0,1-0,8 m st stenar. Kraftigt övertorvade kantkedjor. Den rektangulära stensättningen (?) är 5x4 m st. Kraftigt övertorvad med i ytan 0,1-0,4 m st stenar. Tydlig kantkedja i Ö, 0,15-0,3 m h av 0,35-1 m l stenar. Husgrundsterrassen är 17x8 m st. Terrasskant i S, 0,4-0,6 m h med synlig stenskoning av 0,4-1 m st stenar. I SÖ hörnet en 2 m l och 0,2-0,3 m h stenlagd kant av 0,2-1 m st stenar. Otydlig begränsning mot V. Antydan till husgrund utmed N långsidan, ca 0,15 m h. Ytan ojämn med enstaka 0,1-0,3 m st stenar. Terrassering (?) är 14x6 m (NV-SÖ). Terrasskant i NÖ (?) och SÖ, 0,1-0,4 m h. Den i SÖ har stenskoning av 0,3-0,5 m st stenar. Otydlig begränsning mot NV och SV. På NÖ långsidan 2 block, 0,7-1,3x0,5-0,9 m st och 0,3 m h. Enstaka 0,1-0,2 m st stenar i ytan. Röjningsröse vid SV långsidan.	*Fornlämning.*

	Igenväxande hagmark på moränimpediment, gles lövskog med inslag av barrträd.	

Förslag på vidare åtgärder

Länsmuseet anser att inga fler åtgärder krävs i detta ärende.

Administrativa uppgifter

Länsstyrelsens diarienummer: 990-2026

Länsstyrelsens beslutdatum: 2026-03-12

Länsmuseet Gävleborgs diarienummer: 2026-66/320

Uppdragsnummer KMR: 202600382

Undersökningstid: 2026-04-13

Projektledare: Ida Åhlin

Personal: Linus Eriksson och Ida Åhlin

Fastigheter: Högen 1:3

Socken: Bergsjö

Kommun: Nordanstig

Koordinatsystem: Sweref 99 TM

Höjdsystem: RH 2000

Dokumentationshandlingar: Förvaras i Länsmuseets Gävleborg arkiv och servrar

Fynd: Inga fynd påträffades

Referenser

Webbsidor

Fornsök (https://app.raa.se/open/fornsok/)

LÄNSMUSEET
GÄVLEBORG

Länsmuseet Gävleborg, Södra Strandgatan 20, 802 50 Gävle. lansmuseetgavleborg.se